

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul
privind
prevenirea
torturii –
MNP

Aprob

Raport

privind vizita desfășurată la Asociația "Bunicii Văii Jiului" Petroșani, județul Hunedoara

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea activității de monitorizare**
- 2. Constatările rezultate din activitatea de monitorizare**
- 3. Recomandări**

Alba Iulia– 2021

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a Torturii (MNP), conform prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate. În acest sens, MNP poate vizita anunțat sau inopinat, locurile în care persoanele sunt private de libertate, în sensul art. 4 din OPCAT.

În temeul art. 16 alin. (1), art. 33 alin. (1), art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, la data de 3 martie 2021 a fost efectuată o vizită la Asociația "Bunicii Văii Jiului" Petroșani, județul Hunedoara.

-psiholog, medic și jurist, reprezentant
al Organizației Neguvernamentale Fundația "Un Copil, o Speranță" Sibiu.

Obiectivul vizitei l-a constituit verificarea măsurilor luate pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, procedura admiterii în cămin, reprezentarea legală a persoanelor custodiate; asistența medicală, decese, evenimente deosebite; activități sociale, menținerea relațiilor cu familia și prietenii precum și încurajarea unei vieți active și asistență psihologică a persoanelor vârstnice, intervenția psihologică în cazul incidentelor și alte aspecte relevante în domeniul protecției împotriva tratamentelor inumane și degradante. Vizita s-a desfășurat respectând normele de prevenire a infectării cu virusul COVID-19, normele de igienă și dezinfecțare, păstrând distanțarea fizică și purtând echipament de protecție pe toată durata vizitei. De asemenea, personalul din cadrul centrului și beneficiarii au purtat mască de protecție sanitată.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Asociația "Bunicii Văii Jiului" Petroșani a fost înființată în anul 2013. Vizita s-a desfășurat în cele două puncte de lucru ale asociației, cele două centre pentru persoanele vârstnice, ambele aflate în Petroșani (strada Dărănești și strada Aviatorilor). Centrele aveau licențe de funcționare valabile. Echipa de vizită a intrat în toate camerele, observând dotările centrelor și a avut întrevederi atât cu beneficiarii, cât și convorbiri cu personalul și conducerea centrelor.

Primul cămin din strada Dărănești (în clădirea unei foste școli) a fost construit în anul 2014, inițial cu o capacitate de 26 de locuri. Aici erau cazați 26 de beneficiari (20 de femei și 6 bărbați). Printre beneficiarii centrului se regăseau persoane fără adăpost, persoane fără apartinători (cazuri sociale), persoane cu copiii plecați în străinătate sau persoane care erau exterinate din spital. Unii beneficiari puteau acoperi parțial costurile de îngrijire. Centrul nu admitea persoane vârstnice

cu tulburări psihice grave, care necesitau îngrijire de specialitate și care nu puteau fi gestionate în cadrul centrului. În anul 2021, un număr de 3 persoane au fost admise în centru. La admiterea în centru era stabilită o perioadă de 7 zile de acomodare, când beneficiarii puteau să decidă continuarea găzduirii în centru, la fel și administrația centrului, în urma evaluării sociale, medicale, psihologice, la propunerea echipei multidisciplinare. Din totalul beneficiarilor, pentru 11 beneficiari era instituită curatela și un beneficiar avea tutore. În anul 2020, 2 persoane au plecat în alte centre și 6 persoane s-au reîntors în familie.

În centrul din Dărănești erau 13 camere cu câte două paturi. Fiecare beneficiar dispunea de mobilier pentru depozitarea obiectelor personale, de lenjerie de pat, pături și alte obiecte de cazarmament, curate și în stare bună. Lenjeria de pat se schimba ori de câte ori era nevoie. Centrul asigura un minimum de confort și condiții de igienă. Baia era comună pentru beneficiarii din trei camere. În perioada pandemiei a fost amenajată o cameră cu patru paturi, pentru a fi disponibilă o altă cameră cu rol de isolator în situații de necesitate. Existau contracte de prestări servicii încheiate de Asociație pentru: deșeuri medicale, curățătorie/spălătorie, dezinfecție/dezinsecție/deratizare.

Cu privire la personal, Asociația avea un număr de 47 de angajați, printre aceștia un asistent social și un medic de familie, care aveau în responsabilitate ambele centre. La centrul din Dărănești lucrau trei asistenți medicali, 7 îngrijitori, o femeie pentru curățenie și câteva persoane voluntare la bucătărie și voluntari la îngrijirea vârstnicilor. **Pe perioada nopții**, supravegherea era asigurată de îngrijitori (două persoane), **nu lucra niciun asistent medical, astfel că asistența medicală nu era asigurată în permanență**. Pentru situații de urgență se solicita ambulanță, cu care centrul avea un contract de colaborare. Cu toate acestea, se impune asigurarea asistenței medicale pe timpul nopții. Majoritatea beneficiarilor prezenta o autonomie parțială, se puteau deplasa cu ajutor sau fără ajutor.

Centrul Dărănești avea un izolator cu 2 paturi. Zilnic beneficiarilor li se determina temperatura corporală și saturăția oxigenului. Dintre rezidenții găzduiți, pe perioada pandemiei de COVID-19, 25 au fost testați pozitiv, iar la data vizitei 23 de persoane erau vaccinate, urmând ca în următoarele zile să fie și alți trei beneficiari vaccinați. Dintre angajați, 5 persoane au fost testate pozitiv. În centrul Aviatorilor, cu excepția a 5 beneficiari, toți ceilalți vârstnici au fost vaccinați. Au existat și cazuri de beneficiari cu contraindicații pentru vaccinare.

În septembrie 2020, la Centrul rezidențial Asociația „Bunicii Văii Jiului” au fost depistate 75 de cazuri. Conform presei locale, *Directorul DSP Hunedoara, Sebastian Mezei, spune că a fost aplicată o amendă de 2500 de lei asociației care are căminul de bătrâni la care a fost depistat un focar de COVID-19. Sancțiunea a fost aplicată pentru că nu au fost respectate măsurile de protecție prevăzute de lege. Oficialii DSP Hunedoara afirmă că dacă angajații purtau echipament de protecție, situația de la căminul din cartierul petroșanean Aeroport putea fi evitată.*

În centrul din Dărănești au fost depistați **25 de beneficiari diagnosticați cu COVID-19**. Cu o singură excepție, toți beneficiarii au fost infectați. În ceea ce privește personalul, **cinci** dintre angajați au fost infectați cu coronavirus. Săptămânal, angajații centrului erau testați.

În centrul din Dărănești nu au existat decese ale persoanelor infectate cu coronavirus.

În cadrul centrului au avut loc cinci decese în 2020 și două decese în anul 2021. Toate decesele au avut loc în centru. Se întocmea o foaie de ieșire din centru, în caz de deces.

În schimb, **centrul din strada Aviatorilor s-a confruntat cu un număr ridicat de decese într-o perioadă scurtă având la bază infectarea cu coronavirus, pe o perioadă de 14 zile au fost consemnate 6 decese. În anul 2020, în acest centru au avut loc 35 de decese dintre care 21 de decese în unitățile spitalicești.**

Conform declarațiilor conducerii centrului, nu au existat cazuri de plecări fără permisiune, de incidente, de sesizări ale poliției. De fapt, centrul era în permanență închis și înconjurat cu gard. Nu au existat situații de abuz de alcool în rândul beneficiarilor care să reprezinte un risc pentru sănătatea și siguranța acestora. Legătura cu exteriorul fiind restricționată, beneficiarii puteau ieși pe baza unui bilet de voie, însă doar dacă erau însuși de aparținători.

În centrul de pe **strada Aviatorilor** erau găzduite persoane independente și autonome funcțional, persoane semidependente și persoane imobilizate la pat care aveau nevoie de îngrijire și supraveghere permanentă.

Capacitatea centrului erau de 90 de locuri, la data vizitei fiind prezenți 67 de beneficiari. Centrul aveau camere la parter și etaj, persoane care necesitau supraveghere permanentă. La parter erau 16 camere, iar la etaj erau 25 de camere. S-a constatat că holurile aveau instalate bare de susținere. În caietele de tură ale îngrijitorilor erau menționate activitățile de îngrijire personală (igienă personală).

S-a apreciat faptul că, în situațiile în care apăreau modificări semnificative în starea de sănătate a beneficiarilor era anunțată familia sau aparținătorii, medicul centrului cât și, acolo unde se impunea, se solicita intervenția ambulanței. Totodată erau consemnate măsurile de prevenire a infectării cu coronavirus (de exemplu măsurarea temperaturii), activitățile de îngrijire ale beneficiarilor (igienă personală, îmbăiat, bărbierit) etc.

În ceea ce privește serviciile de psihiatrie și psihologie, centrul avea un contract de colaborare cu un medic psihiatru și cu un psiholog. Consultând documentele centrului, s-a constatat că **nu erau realizate în mod curent pentru fiecare beneficiar evaluări psihologice, nu erau întocmite fișe de consiliere psihologică sau alte documente cu conținut psihologic.**

Unele fișe la internare nu erau corespunzător complete. Unii pacienți aveau recomandare de medicație psihiatrică, iar medicamentele nu erau în dotarea cabinetului medical. Existau deficiențe cu privire la asigurarea acestor medicamente, mai ales în cazurile în care aparținătorii erau responsabili de asigurarea medicației recomandate. Existau deficiențe cu privire la evaluirea psihiatrică a beneficiarilor. S-au constatat unele confuzii cu privire la gestionarea cazurilor persoanelor cu diagnostic psihiatric, inclusiv în ceea ce privește administrarea și procurarea medicației psihiatricice. În unele situații s-a declarat că este sarcina familiei de a asigura medicația psihiatrică, în unele cazuri s-au **constatat întârzieri cu privire la administrarea medicației** (existând riscul sevrajului medicamentos). De asemenea, printre documentele medicale verificate, nu s-au regăsit cele referitoare la evaluarea psihiatrică și medicația psihotropă, deși era

recomandat tratamentul psihotrop. **Se recomandă reevaluarea psihiatrică a persoanelor cu nevoi psihiatrice și asigurarea administrării tratamentelor conform recomandărilor medicale.**

Unii dintre beneficiari erau imobilizați la pat ca rezultat al unor condiții medicale (suferiseră accidente vasculare cerebrale) sau al unor incidente deosebite (ex. fracturi), astfel încât **necesitau nevoi de îngrijire suplimentară, servicii de recuperare și reabilitare, gimnastică, mișcare. Totodată, aceștia prezentau nevoie de hidratare.**

Standardele minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice, aprobate prin Ordinul nr. 2126 din 5 noiembrie 2014, prevăd faptul că: *Centrul rezidențial asigură programe de recuperare/reabilitare în scopul menținerii sau ameliorării autonomiei funcționale a beneficiarului*

În funcție de scopul/funcțiile centrului și categoria de beneficiari căreia i se adresează, serviciile/terapiile de recuperare/reabilitare funcțională pot fi din cele mai diverse: psihoterapie, kinetoterapie, terapie prin masaj, hidroterapie, termoterapie, balneoterapie, fizioterapie, terapii de expresie și ocupaționale, terapii speciale pentru diverse deficiențe motorii și senzoriale, terapii de relaxare, și.

Pentru efectuarea serviciilor/terapiilor de recuperare/reabilitare funcțională, centrul dispune de personal de specialitate angajat sau achiziționează serviciile specialiștilor.

Asistența medicală

Un medic de familie acorda consultații persoanelor vârstnice din ambele centre, iar aproximativ 80% din beneficiari erau înscrisi pe lista de capitanie.

Asistența medicală și îngrijirea celor 26 de beneficiari în Centrul Dărănești era asigurată de 3 asistenți medicali care își desfășurau activitatea între orele 7.00-19.00 și 7 îngrijitori bătrâni. Din informațiile primite, noaptea erau prezenți 2 îngrijitori. În centrul Aviatorilor tot un număr de 3 asistenți medicali angajați asigurau asistența medicală între orele 7.00-22.00, celor 67 de beneficiari, iar câte 3 infirmiere la parter și 2 la etaj se ocupau de îngrijirea/supravegherea vârstnicilor. **Pentru îngrijirea vârstnicilor se foloseau și serviciile voluntarilor.**

În ambele centre există supraveghere video în spațiile comune – holuri, sala de mese, bucătărie, curte, dar și în cabinetul medical. Cu toate că reprezentanții centrului au făcut precizarea că rezidenților consultul medical li se efectua în cameră, echipa de vizită apreciază că prezența camerei video în cabinetul medical încalcă dreptul la confidențialitate/intimitate a persoanei și recomandă îndepărtarea acesteia.

La admiterea în centru, persoana era evaluată medical și i se întocmea fișa medicală care cuprindea și fișa de observație la internare și fișa de medicație.

În centrul Dărănești, 5 persoane foloseau fotoliul rulant și 2 persoane foloseau pentru deplasare cadrul metalic. În centru nu erau vârstnici imobilizați la pat și o singură persoană era îngrijită pentru escără, leziune prezentă la admiterea în centru. Din observațiile făcute în timpul

vizitării centrului, s-a observat că **persoana care se deplaza cu ajutorul unei cârje ortopedice întâmpina dificultăți deoarece nu exista posibilitatea reglării ei**, astfel se recomandă **achiziționarea de cârje cu sprijin subaxilar care să asigure deplasarea în siguranță persoanelor cu deficiențe locomotorii.**

În centrul din strada Aviatorilor, conform informațiilor primite de la cadrele medicale, 16 persoane erau imobilizate la pat fiind plasate pe saltea antiescară, din acestea 2 persoane prezintau leziuni de decubit, iar pentru 50 de vârstnici se folosea scutec tip pampers. Un număr de 22 de persoane foloseau fotoliul rulant. Centrul dispunea de concentratoare de oxigen, în timpul vizitei fiind observată folosirea unui aparat pentru o persoană cu afecțiune neurologică în fază terminală.

Din registrele centrului, s-a **constatat frecvența crescută a căderilor în rândul persoanelor vârstnice soldate, în cele mai multe cazuri, cu leziuni**. Cu frecvența crescută a fost consemnată **agresivitatea verbală, dar și fizică a rezidenților** față de angajați și beneficiari, **diverse nemulțumiri** cu privire la îngrijitori, asistenți medicali, asistent social sau cu privire la hrană. Cu toate că a fost precizat de către reprezentanții centrului că există colaborare cu un medic psihiatru care oferea consultații în centru (există o consemnare a prezenței acestuia în centru în anul 2020), **numărul crescut al stărilor de agitație psiho-motorie/agresivitate** în rândul rezidenților, la care se adaugă **disfuncționalități constatate în asigurarea medicației specifice, membrii echipei de vizitare concluzionează existența unui management deficitar al cazurilor care prezintau tulburări psihice**. De asemenea, s-a observat situația când beneficiarul prezenta manifestări în sfera psihiatrică datorate unei afecțiuni medicale grave (ulterior diagnosticată) pentru care bolnavul a fost prezentat pentru internare după o perioadă de timp.

Având în vedere cele constatate – lipsa asigurării asistenței medicale pe timpul nopții, număr redus de infirmieri (în fapt, majoritatea erau îngrijitori persoane vârstnice) care asigurau îngrijirea/supravegherea vârstnicilor, cu atât mai mult în situația creșterii numărului rezidenților la capacitate (90), numărul mare al beneficiarilor dependenți (imobilizați la pat, cu dificultăți de deplasare, utilizator de scaun rulant), întârzieri în luarea deciziilor medicale în cazul persoanelor care prezintau simptomatologie/modificări în starea de sănătate, întârzieri în asigurarea tratamentului – echipa de vizită recomandă: **angajarea de asistenți medicali și infirmieri, astfel încât să se asigure asistență medicală în centru și pe timpul nopții și să fie asigurată îngrijirea/supravegherea vârstnicilor de un număr corespunzător de personal calificat; consemnarea tuturor datelor cu caracter medical referitoare la beneficiar/colectivitate în documentele medicale** (fișe medicale, registre etc.) de către personalul medical (medicul centrului, asistenți medicali, medic specialist care acordă consultații în centru); **evaluarea medicală/psihiatrică periodică a vârstnicilor** (și în afara cazurilor de agravare a unei afecțiuni) și **prezentarea de îndată la consult de specialitate, când se constată modificări în starea de sănătate a beneficiarului; asigurarea fără întârzieri a medicației recomandate; asigurarea pregătirii profesionale continue a asistenților medicali și infirmierilor/îngrijitorilor persoane vârstnice.**

Din verificările efectuare au reieșit situații în care aparținătorii solicitară personalului ca vârstnicul să nu fie prezentat la spital, când se aprecia că starea de sănătate a acestuia o impune.

În cazul refuzului din partea familiei/beneficiarului de transport la spital este necesară completarea unei declarații în acest sens de către persoana în cauză/apărător/sușinător legal.

Hrana rezidenților era pregătită în centru. Meniul zilnic cuprindea 3 mese principale și 2 gustări și era același pentru toți beneficiarii. **Centrul nu avea întocmit meniu care să cuprindă regimuri alimentare (hiposodat, diabetic) cu toate că există un număr mare de persoane diagnosticate cu afecțiuni cardio-vasculare și diabet.** Așadar se face recomandarea de **întocmire a meniului beneficiarilor având în vedere respectarea regimului alimentar corespunzător afecțiunii medicale pe care aceștia o prezintă.**

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

Conducerii Asociației "Bunicii Văii Jiului" să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Eliminarea supravegherii video din spațiul cu destinația cabinet medical din centrul Dărănești;
2. Achiziționarea de cârje cu sprijin subaxilar care să asigure deplasarea în siguranță persoanelor cu deficiențe locomotorii;
3. Angajarea de asistenți medicali și infirmieri astfel încât să se asigure asistență medicală în centru și pe timpul nopții și să fie asigurată îngrijirea/supravegherea vârstnicilor de un număr corespunzător de personal calificat;
4. Consemnarea tuturor datelor cu caracter medical referitoare la beneficiar/colectivitate în documentele medicale, iar acestea să fie însoțite de semnatura/parafa asistentului medical/medic;
5. Evaluarea medicală/psihiatrică periodică a vârstnicilor (și în afara cazurilor de agravare a unei afecțiuni) și prezentarea de îndată la consult de specialitate când se constată modificări în starea de sănătate a beneficiarului; asigurarea fără întârzieri a medicației recomandate;
6. Completarea unei declarații în cazul refuzului consultului medical/internării de către persoana în cauză/apărător/sușinător legal;
7. Întocmirea meniului beneficiarilor cu respectarea regimului alimentar corespunzător afecțiunii medicale pe care aceștia o prezintă;
8. Asigurarea serviciilor de evaluare psihologică și a asistenței psihologice beneficiarilor;

9. Reevaluarea psihiatrică a persoanelor cu nevoi psihiatrice și asigurarea administrării tratamentelor conform recomandărilor medicale;
10. Asigurarea îngrijirii pentru persoanele imobilizate (nevoie de hidratare, mobilizare a membrelor, nevoi de comunicare) și perfuzarea persoanelor care necesită suplimentarea substanțelor (glucoză, vitamine);
11. Asigurarea serviciilor și programelor de recuperare/reabilitare în scopul menținerii sau ameliorării autonomiei funcționale a beneficiarului, servicii de kinetoterapie și masaj în special pentru beneficiarii imobilizați la pat;
12. Adoptarea măsurilor de prevenire a cazurilor frecvente de căderi de la același nivel și supravegherea activității beneficiarilor pentru prevenirea situațiilor conflictuale.